

מסורת הש"ס

(א) לעיל ב, (ב) פ' בין הוליו' דליו, (ג) וי' העירן וחספסן, (ד) לקמן א, (ה) ונחשו עט, (ו) מרס' לת, ונחשו מר, (ז) עירובין ד, טו' דף ד, (ח) ונדה טו, (ט) מדרש לת, ונחשו הטוב ומטה לעשן, (י) ונחשו קמד, (יא) עירובין כט, לו, (יב) שנת פ"י ה"ג, (יג) נחמדני ד, (יד) ונחשו, (טו) קוד"א בליא חיל' בגי' ונחשו, (טז) בליא חיל' חיל' ונחשו, (יז) חתם הכתף שהוא בית השם ונחשו נחמנות, (יח) חתם, (יט) ונחשו חתם נחמנות, (כ) ד"ה קיבורת ומוס' מולין קו, ד"ה אמר רב ומוס' עירובין עי, ד"ה מרפיקין ומוס' קוד"א ד"ה עשן, (כא) ונחשו ד"ה הוי"ו, (כב) ונחשו עירובין מת, ד"ה גופו ומוס' פמחה ק"י ד"ה נחשו,

הגהות הב"ח

(א) נב' דמכיו אשר על המשכן, (ב) רש"י ד"ה ומכריז וכו' להוליו, (ג) י"ב פ' לבס, (ד) תוס' ד"ה ומרפיקין כ"ה עירובין קוד"א, (ה) י"ב ע"ב פירוש' הבנה דף ק"ד ע"ב פירוש' גופיה מרפיקין אלילי ידיו ע"ש, (ו) בא"ד ונחשו מוצע ד"ה נכסף, (ז) ד"ה אישמתה וכו' דראשיתה היו,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ורמי דאבי רבי קיס' ה"ה ענין ל' חתם' לעיל ט' ע"ב ד"ה ה"ה א' וכו'.

לעזי רש"י

אשכולר"י [אישטירליש], הבלים, שריחם, אישיל"א, בית-שחי.

מוסף רש"י

מה משכן ב' אמות ג' קלעים לתוך קציניו מוקף גובה י' אמות, דכ"ה היה הוה גובה דמכיו (שמות כ') עשר אמות אורך הקצה (ויחיו טו), אף מובה, לך ליהוה מוקף קלעים גובה עשר אמות (שם), ארון תשעה, ארון קודש ששע שפטים דמכיו (שמות כה) אמה ופלו קומתו (עירובין ד') טו' אמה נת ששה טפחים (מכוב טו),

מוסף תוספות

א. דקם רב פשיטתיה דרמי, מוס' הוליו, וראובנה הונו ראש השוק, כ"ה, ג. דלמלכה היו צבאו ארץ סבורה שם, מוס' מולין קו, ד"ה אמר רב, ד. שרדך העולם להגור, כ"ה טו, ז' ד"ה עש, כ"ה כי הוה שחיל מאן דקרי ליה יד ליבא חוד, כ"ה פ' כשלא הוציאו כד"ה שיהו אובל, כ"ה, ז. ונשתרו דה הקרקע י"ב טפחים ושילשו אבל אם אדם רב ראשו ר' י"ח טפחים יגיע הארון עד למטה מ"י, מוס' עירובין מת, ד"ה גופ, ח. ומיירי מהחבלי בגוה מג' אמות דאם לא כן שכינתו יפלו האדם למטה וחסר השירור, מוס' פמחה ק"י ד"ה נחשו, ו. דאדם עומד על אצבעו מג' ונחשו ומוס' חבלי מעבר למעקה, מוס' הוליו.

רבינו הגאון

דאי נחא ליה מפקע ליה דחוקי, או דפתח דוכתא מן חילאמא דרך שוליו כי כיון ושקול מנייה, ופיקח י' יוחנן

שאם מנייה ש' כביס דמכיו לעמכו רב ודאי מחייב בגביה קודם שיבא לירי איסור שבת, ולא בהכין עסקי' בהא מנהיגת אילא או ברייתא כבי' או דאית ביה שכא דלא מצי למשקל מניה מקצת עד מפיק לה כוליה, דאי מחייב בגביה קודם שיבא לירי איסור שבת, והדר מקשינן והאיכא שנאצי, ודמפיקין דבליבא, ואי [בנית] אימא לעולם דאיכא ומכריז עילוייה, קושיא אימא דמורויה ביה ומברו ביה מלי גוון פירושא ומשול לה לענין מי שרוציא את הכיס דר' לודי, דחוקה היא ולא סליק טעמיהו, ונמרה דיקא מכן הואי והאיכא שנאצי, דבליבא, הכין פירשוהו ורבותיו (ובו אתא דילמא) לענין מאי דקאמרו, אי דאפקיה דרך פיו ליה מני, דילמא מוחיב משום דאי בעי שקיל ונמצא בא לירי גביה קודם שיבא לירי איסור שבת, ונחא קא מקשי למה לי (גאונים) [נאחורין] כבי' האי מלחא ותיב מצי לה למשקל מדרך פיו קמיה דנפקיה לשוליה והאיכא שנצי דאינן ללואות דירעין בערי אל כריטה ואל כריטא (רידדי) [גאונים] עד שוליו בהדי הדדי, הכין הוא (מנהג) [דכ"ה] דההוא זמן, כהורא דתנן כוס של שנצנצת שניטלו שנאציו טמא, נפש שטור, וכי האי לא מצי למשריה (גרישתי) אלא מכלפי שוליו דלמלא צריך להוציא כולו, דתינן איכא כוס דלית להו שנצי, אי מני דאית להו שנצי ומכריז ונחשו ונחשו עירובין כלפי שוליו, (ורבה) [ורבה] סברה כחוקיה דאגד כלי לא שמיא מג', ואביי סברה כ' יוחנן דאגד כלי שמיא אגד, קם אביי בשיטתיה דרבא, פ"י קם בשיטתיה והדר מן מירא דנפשיה ואמר כמירא

מפקע, קורע: **נכסאל**, שהן חתיכות ארוכות וכל זמן שמקלתן צפנים לא קנה; ופרכינן ויפין **דליבא** שגלין, לרעות שקורין אשכולר"י: **מפיק ליה עד פומיה ושקיל**, וכיון דמלי למשקליהו קני ועלנין שבת לא מחייב עד דמפיק להו לשגנין דעל ידו הוא אגוד לר"ה שהרי לא ילאו: **ומכריז עילוייה**, שאין יכול להוליו (א) **בלל עשנין**: קם אביי צניעטיה **כו'**, שניהם חזרו בשיטתיה והחליפוס: **ציד חייב** משיאלו הפירות ואע"פ שגופו צרכות היסוד ולא אמרינן אגד גופו שמיא אגד: **בכלי פטור**, כל זמן שיז משקלת הכלי צניטו: **ציד פטור**, דלאגד גופו שמיא אגד לידו בתר גופו ונחשו בכלי חייב וקשיא אחריוהי אגדה שהחליפו שעתן: **הסם למעלה מג'**, וטעמא ממש דלא נח ולא משום אגד גופו: **והלא למטה מג'**, לילכא למיפטריה משום הנחה דכמונה דמי: **מתני' שן משא בני קסה**, ככתף ישאו (במדבר ו) וימין ושמאל ומיק אורח ארעא, וצסם צנינו יחזק רב יהודה מלמתי שאמר צסם רב האי שפירש צסם ירושלמי ופוקדת לעלוך בן אהרן הכהן שמן המאור וקטורת הסמים ומנחת התמיד ושמן המשחה [שמן] אחד צימין [ושמן] אחד בשמאל והקטורה צימין והצימין בכסף: **מרפוק**, אישיל"א: **פונדוס**, אזור חלול: **ופיה למטה**, לך דרך הולאה שפה חלול פיה למעלה דרך הולאה: **שפה חלוקה**, שפה המתחנה: **גב' המוליא משאוי למעלה מ'**, מעצירו צבירי צידו ואינו על כתפו וגובהו מן הארץ (א) ועשרה קלמדר דאי צמונה על כתפו ממתינן היא, והא דתנן [לקמן דף ק. ה] הוורק ד' אמות צותל למעלה מעשרה צורק צבירי אלמא אין למעלה מעשרה רשות הרבים דווקא וזרק אצל מעצירי חייב דיליף מבני קסה צמסין: **אשר על המשכן וגו'**, צקלעי החצר משמע: **אף מוצח**, גובהו י' אמות והוצרך לסובבו צקלעים של י' אמות רחב ומה אני מקיים ונ' אמות קומתו (שמות כו) משפת סובב ולמטה ומה אני מקיים קומתו ה' דקלעים משפת מוצח ולמעלה כך מפורש צמסין (דף קט: ט): שהיו הקלעים ט"ו אמות: **מאן אמה למד**, דקס"ד שאר הלויים נמי גביהי כמשה: **סילסא מלעיל**, וכיון דמוצח י' אמות והוא נושא צכתף ככתפי (במדבר ו) ולבני קסה לא נתן (עגלות ו) והלויים ה' אמות כי מללו היה תילת למעלה מן הארץ קרוב שלשים של י' אמות דהו טובא טפי יומר מ' טפחים: **ואיצעיס אימא**, לא גביהי לויס ולא ממוצח גמרינן דשמא לויס לא גביהי אלא ו' אמות ואין משאן דמוצח גבוה מן הארץ לא צ' או א' טפחים ומארוין גמר לה ר' אלעזר: **אשפחה דלמעלה אין** גובהן של לויס אלא ג' אמות כמותו הרי י"ח טפחים ורלוין אינו תלוי למטה מכתפותיהן אלא ו' טפחים וצ' שלישי טפח אישמתה דגבוה ו' ויותר: **וליוגמר ממשא**, שפרש המשכן ונמלא דגובהן של לויס עשר אמות ויליף מלויס נושא' המוצח: **דאמר מר**, צמסנת נדרים: **אנשי הולל**, היו נושאין כדי מים ויין על ראשיהן ואין אוחזין אותם צנידים: **מתני'**

פרק עשירי שבת

צב.

דאי בעי מפקע ליה, נראה לר"י שסיקן שלהם לא היו תפורות צחוק כמו שלנו ולהכי פריך ממקום התפירה ולא ממקום אחר: **ורמי דאביי אראביי**, * קיס ליה להש"ס דרך מילתא דמייתי איתמר צמר א' דהדור צמו: **התם דמפיקה מג'**, והיא דלאו שמיא אגד הנחה לילכא כדפירש צנוטרס הקשה ה"ה אמתן לרבה דמוקי דלמ"י צניס מילתין (דף קט: ז) כר"ע דאביי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא צנה צבא דמייתי הכל אמאי שניהם פטורין והלא למעלה מג' לר' עקיבא כמו למטה מג' לרננן וי"ל לרבה סבר אגד גוף שמיא אגד ור"י מפרש התם למעלה מג' ואית לך לנימיר דשמיא אגד דלמנר צפ"ק (דף קט: ג) לדין צמר גופו גרידא הכל למטה מג' דלאו שמיא אגד: **לאחר ידו** ברננא, ולספרים דגרס כלאחר ידו י"ל דברננא הוא פירוש כלאחר ידו ומיהו גירסא קמח' ניחא טפי דהכי מניח צברייתא צמראל:

תורה אור השלם

1 וקלעי החצר ואת מסך פתח החצר אשר על המשכן ועל המזבח סביב ואת מיתריו לכל עבותו: במדבר ג כו 2 ואת אמות ארך הקרש ואת וצמי האמה רחב הקרש האמה: שמות כו טו 3 ופרש את האהל על המשכן וקש את מכסה האהל עליו מלמעלה כאשר צוה י' את משה: שמות מ ט

רב נסים גאון

המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו ועל כתפיו חייב שכן משא בני קהת, בבבא מציעא דבני מערבא מפרש כתי' ופקדה אלעזר בן אהרן הכהן שכן המאור וגו' שכן המאור בימינו וקטורת הסמים בשמאלו ומנחת התמיד של יום הלוייה בידו, שכן המשחה איכן היה נתון ר' אבין בס' ר' אלעזר כמין לצליחת קטנה היתה הלוייה באפנתו, מה משכן עשר אף מוצח עשר אמות, בפרק מבי' (עירובין דף ק) אמרו איבעית אימא כי כתיב קלעים חמש שורה אמה לכתב' גובהה הוא וכתבי' גובהה, שמשכן עשר אף מוצח עשר אמות, בפרק מבי' (עירובין דף ק) אמרו איבעית אימא כי כתיב קלעים חמש שורה אמה לכתב' גובהה הוא וכתבי' גובהה, ויהא חמש אמות, ההוא משפת מוצח ולמעלה כדי שלא יהא חתן עומד ויבדדה בידו והעם רואין אותו בחתן, נחבאר כבר שמתוכה יש גובהה י' אמות, ובמסכת ובתיב בפרק קרשי' קושי' (דף קט) אמרו ר' יהודה לטעמיה דאמר מוצח דמשה גמי גדול היה דתניא ה' אמות אורך וד' אמות רוחב ורבי יהודה, דברס' ככתבן דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר נאמר כאן רביע ונאמר לתוך רביע גובה הלחן ממעמיתו הוא מרד אף כן לא ממעמיתו הוא מרד כולו, ר' יוסי כי גמיר גידיה שיהו בביבחה גמיר דתיבא וישלש אמות קומתו דברס' ככתבן דברי ר' יהודה, ר' יוסי אומר נאמר כאן רביע ונאמר לתוך מוצח הוזהב רביע מה הלחן גובהו כשיש כרחבו אף כאן גובהו כשלה כרחבו, הא מה אני מקיים וקומה חמש אמות משפת סובב ולמעלה, דאמר מן אר השכינה שורה אלא על חכם וגבור ועשיר, עיקר ידיליה במסכת נדרים בפרק אין בין מרד הנאה מבתיב אין בין א"ר יוחנן אין הקב"ה משרה שכנתו אלא על חכם וגבור ועשיר ועניו, ומלך ממשלה דברס' ופירוש את האהל על המשכן, ואמר מר משה פירש וכתבי' (שמות כו) עשר אמות ארך הקרש, אימא ארך קרשין, אלא מן הדין ארך דכתיב (נדרים טו) ותאפש בשיב הלוחות, ותניא אורן י' ורחבן י' ועוביין ו' עשיר דכתיב (שמות דף פסל קן ספילוחן שלך תהא, חכם, רב ושמואל דאמרי תריהו ו' עשרי בינה דברא בכולם וכולם יתנון למשה חסר א', שנאמר [ותלויס ח] ותחסרוהו משט מאלוהים, עניו, דכתיב [במדבר כג] והואיש משה עניו מאד.

רבינו הגאון (המשך)

דרבא דחייב, אלמא אגד כלי לא שמיא אגד כחוקיה, קם רבא כשיטתיה דאביי, פירוש י' דסבר רבא כחייב דאגד כלי

דאי בעי מפקע ליה ושקיל בנסכא וכיון דאיכא שגנין מופיק ליה עד פומיה ושרי ושקיל ושגנין אגדיי מוגואי דליבא שגנין ואיבעית אימא דאית ליה ומכריז עילוייה וכן אמר רבא לא שנו אלא בקופה מלאה קישואין ודלועין אבל מלאה חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיא אגד אביי אמר אפילו מלאה חרדל פטור אלמא קסבר אגד כלי שמיא אגד קם אביי בשיטתיה דרבא קם רבא בשיטתיה דאביי ורמי דאביי אראביי ורמי דרבא אדרבא דאיתמר המוציא פירות לרה"י אביי אמר ביד חייב בכלי פטור ורבא אמר ביד פטור בכלי חייב איפוך ר' אבין חייב והתנן פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס שניהן פטורין בהתם למעלה מג' הכא למטה מג': **מתני' המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתפיו חייב שכן משא בני קהת יכלאחר ידו** ברננא כפיו (ב) ובמרפוק באזנו ובשעריו ובפונדתו ופיה למטה בין פונדתו לחלוקו (א) ובשפת חלוקו במגעו בסנדלו פטור שמיא הוציא כדרך המוציאין: **גב' אמר ר"א המוציא משאוי למעלה מעשרה טפחים חייב שכן משא בני קהת ומשא בני קהת מנול (א) דכתיב על המשכן ועל המזבח סביב (א) משי מוצח למשכן מה משכן י' אמות אף מוצח י' אמות ומשכן גופיה מנול דכתיב עשר אמות אורך הקרש וכתבי' ויפרוש את האהל על המשכן (א) ואמר רב משה רבינו פירשו מכאן אתה למד גובהן של לויים עשר אמות וגמירי דכל מונא דמידלי במוטות תילתא מלעיל ותרי תילתי מלתחת אישתבח דהוה מידלי טובא ואיבעית אימא מארון (א) דאמר מר ארון תשעה (א) וכפורת טפח הרי כאן ו' וגמירי דכל מונא דמידלי במוטות תילתא מלעיל ותרי תילתי מלרע אישתבח דמלמעלה מ' הוה קאי וליגמר ממושה דילמא משה שאני (א) דאמר מר אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה אמר רב משום רבי חייא המוציא משאוי בשבת על ראשו חייב חמאת שכן אנשי הוצל עושין כן ואנשי הוצל (א) רובא דעלמא אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב משום רבי חייא אחד מבני הוצל שהוציא משוי על ראשו בשבת חייב שכן בני עירו עושין כן ותיבטל דעתו אצל כל אדם אלא אי איתמר הכי איתמר המוציא משוי על ראשו פטור ואת"ל**

תלת אמין וכן נלחו ורששים (א) היו קטועים ומקוה דלאמר (ויחא לא) דהו כל גופו עולה כסן אפילו ראש צלמיה על אמה צרום ג' אמות דכשיננס צניס יעלו המיס למעלה מראשו (א) וכוכין דלאמר כסוף המוכר פירות (ב"ב דף ק: ט) דלורכן ארבע אמות היינו עס ראש וזואר ועוזי הארון עס מה שמסקעין ארון בתוך הכוך טפח או טפחים וצני חוק רשיה דהצריך ארבע אמות צניס צבא צמראל (דף כ: ב) משום זואר ורשא וצקל יגיביה עצמו שיוכל לראות (א) כן אסתר פשדנתא אצטריג על

תלת אמין וכן נלחו ורששים (א) היו קטועים ומקוה דלאמר (ויחא לא) דהו כל גופו עולה כסן אפילו ראש צלמיה על אמה צרום ג' אמות דכשיננס צניס יעלו המיס למעלה מראשו (א) וכוכין דלאמר כסוף המוכר פירות (ב"ב דף ק: ט) דלורכן ארבע אמות היינו עס ראש וזואר ועוזי הארון עס מה שמסקעין ארון בתוך הכוך טפח או טפחים וצני חוק רשיה דהצריך ארבע אמות צניס צבא צמראל (דף כ: ב) משום זואר ורשא וצקל יגיביה עצמו שיוכל לראות (א) כן אסתר פשדנתא אצטריג על

שמיא אגד (כחוקיה) ואיסקופה מליאה פירות פטור כרבי יוחנן, והלכה כרבא, דכל היכא דפליגי אביי ורבא הילכתא כרבא יע"ל ק"ם, ורמי דרבא אדרבא ורמי דאביי אראביי, דאיתמר המוציא פירות לרה"י אמר אביי ביד חייב בכלי פטור, ורבא אמר ביד פטור בכלי חייב, והשתא דהדר אביי ואמר אגד כלי (שמיא) לא שמיא אגד וחייב קשיא אתא דקאמר הכא בכלי פטור, ורבא דקאמר אפילו מליאה חרדל פטור קשיא אתא דקאמר הכא בכלי חייב, ואמרין איפוך אביי אמר בכלי חייב, רבא אמר בכלי פטור, וקא שקלא אדנית' דהא דאביי ורבא כגון שהיה עומד ברה"י והוציא כלי שיש בו פירות לרה"י, וכי אפיקין דהמוציא פירות, אלא על שמיא דחוקיה ורבי יוחנן, קבלה הוא דהדר ביה אביי ממירמה וקם בשיטתיה דרבא ואיפליג עליה רבא, לענין הוציא ביד סליקה ביד לילכא פלוגתא דמאן דאמר חייב בומן ששילש ידי למטה משלשה, ומאן דאמר פטור למעלה משלשה, והתם ביציאות השבת ב' חני העני חייב, אקשינן והא בעינן עקריה מ"ע מוקס ארבעה, ואמרין בה כמה טעמי ואפירכו, ולבסוף אמרין א"ר אבהו כגון ששילש ידי למטה משלשה וקבלה, ואקשינן והא עומד קמי, ואוקימנא בשווחא, אי נמי דקאי במומא, ואי איתא, נפק הדין טעמא מחלמא, ואני' דלא קמה ביה מנהיגין ומאקשינן איכפל גמא דמיאמנן כוליה חני, ולא משום דמירא בטל הוא, ובפירקא אחריוניא [שמות ו] וקומתו מוארין מאר רב חליקיה בר טובי, לא תוך שלשה דברי חלב חייב, למעלה משלשה דברי חלב פטור, מג' ועד י' באנו למעלה מן הקיבא ורבנן, ושמתא דכל פחות מג' ככלדו דמי גמרא גמירי לה, ובהא דוכתי מפרשי לה חתיקנה בסייעתא דשמיא, והא מלתא דאמרנא

(א) דצני דכתיב י"ח שגנלפס מאן על סוף הענין משושש ומסרי הגנה, ומוקן עפ"י הכמ"י ועפ"י העירן כ"ה' הדפס.